

MARGUS METSMA MULJEID JA MEENUTUSI STARTERITE KOOLITUSELT MOSKVAS

Hea lugeja!

Püüan edasi anda info, mida mul oli au ja võimalus omandada 5-6 detsembrini 2014.a. Moskvast toimunud IAAF-i rahvusvahelisel starterite seminaril. Lisaks ka pisut kursuste välist. Täna Eesti Kergejõustikuliitu ja Kohtunikekogu juhatust, kes mind sellele koolitusele saata usaldasid.

Koolituse korraldas *IAAF MOSCOW REGIONAL DEVELOPMENT CENTRE* koos *Russian State University of Physical Culture, Sport, Youth and Tourism*. Eesti keeles siis IAAF-i Moskva Regionaalne Arenduskeskus koos Venemaa Kehakultuuri, Spordi, Noorsoo ja Turismi Instituudiga.

Ülikooli peahoone.

Koolitajaks oli meile tuttav Mr. Luis Figueiredo Portugalist. Luis oli rahvusvaheline starter 2011. Juunioride EM-l Tallinnas. Koolitavateks üks esindaja igast endisest liiduvabariigist, lisaks Iisreali esindaja. Töökeelteks olid inglise ja vene keel. Luis rääkis inglise keeles ja sünkroontõlge kõrvaklappi tuli vene keeles. Teemat oli kerge jälgida. Kui mõni sõna jäi arusaamatuks, siis sai vene keeles üle kuulatud. Nii nagu meie kergejõustiku kohtunike korüfeede soovitus oli, küsisin vene keeles „et olla oma“. Koolitavate tase oli erinev. Minul Hannese koolitus, Tiidu õpetussõnad, Piibelehe nõuanded ja Petsi sõbralik nõök. Mõni oli teist korda, Iisreali poisid olid olnud pikemat aega fotofiniši kohtunik ja starterite tööd oli eemalt näinud. Tadžikist oli kergejõustiku föderatsiooni peasekretär. Lätist oli 17 aastane Kuldiga Gümnaasiumi 11 klassi noormees ja Leedust üsna eakas vanaproua. Venemaalt oli kaks vabakuulajat, üks oli Gayar Ainetdinov, kes oli Moskva MM-il stardi

peakohtunik ehk referee (tema hääldas: rjefferii). Teine vene vabakuulaja oli kohaliku ülikooli Maksim viiendalt kursuselt. Kummaline kuju. Oli olnud ka Moskva MM-il kohtunik, nagu aru sain kaugushüppes roobimees ja mingit ülesannet täitnud ka startide juures ja midagi toimetas ka instituudis. Ta suutis igas olukorras, kus osales kõik koomiliseks muuta ja kui Luis küsis praktikumis mingile situatsioonile lahendust, siis vastuse variante tuli rohkem kui TV-10 olümpiastardi võistluse 60 meetri jooksu starte kokku. Usbekk jäi hiljaks, sest oli tulnud üleelmise päev ja peatus venna juures, kes elas Moskvast ja 10 aastat eemalolekut mõjus vendade taasnägemisele ajataju ja kainust laastavalt. Üks intelligent oli kindlasti, Vugar Aleskerov, mäletas eelmiselt koolituselt väga tublit eesti poissi, Allan Pilti. Valdas erialast inglise-vene keelt.

Loeng. Koolitaja Mr Luis Figueiredo.

Koolitus algas kell 9.00 tutvustusega. Enda tutvustuse juurde lisasin portugali keeles „*melhores cumprimentos*“. Selle juurde märkis Luis, „In Estonia is very good starters team and I had chance worked with them“. See lause läks ka sünkroontõlkesse ja nii sai 1/6 planeeti pluss läbi Iisraeli poisi kogu maailma juudikogukond teada, et Eestis on väga hea starterite meeskond, nii et kui kellegil on vastuväiteid, siis pöörduge oma vaimse tasakaalu saamiseks Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu starterite laiendatud paneeli poole. Luisil oli ette valmistatud *powerpoint* esitus.

Esimene punkt: „mis on starterite meeskond?“ Mis ülesandeid keegi täidab. Luis kirjeldas erineva arvuga starterite meeskonna koosseisude liikumist ja paiknemist. Portugalis on tavaline, et starterite meeskond koosneb 3 liikmest. Et stardi peakohtunik ei kuulu starterite meeskonda oli mõnele uudis. Moskva MM-i *start rjefferii* vaidles vastu, et ikka on tiimi liige, aga Luis jäi endale kindlaks ja viitas vastavale reeglite punktile. Venelastel seisab referee starteri kõrval, et teha kiireid otsuseid. Luisi arvates, kui keegi ei sobi kuhugi, siis saadetakse ta stardi peakohtunikuks. Venelase arust on *referee* kõige tähtsam ja ta ei ole Luisiga nõus. Nojah kui sa oled Moskva MM-il *start referee* ja Luis ütles, et sinna pannakse see, kes mujale ei sobi, siis ikka hakkad jaurama, et on tähtis amet küll.

Kui on valestart, siis starter vaatab üksi üle monitorist, ekraanilt või anduritest tuleva info. Ei ole hea, kui tulevad kokku abistarterid ja stardi peakohtunik ja starter ja hakkavad asja arutama. Selles mõttes on kergejõustikuliidu kodulehel kohtunike tööhoo pilt vastuolus eelpool kirjeldatuga.

Luisi soovitus: STARDIKÄSKLUSTE ANDMISEL MITTE KARJUDA. 50% valemist tuleb sellest, et stardikäsklused antakse karjades. Kontrollides stardiasendit mitte liikuda võistlejate eest läbi. 4x400 m peaks olema vähemalt 4 abistarterit.

Teine punkt: „mis on valemist?“ Määrus 162. Näitena toodi Moskva 2013 MM 100 meetri 7. eeljooks, kus sama Gayan, kes jäi lõpuni kindlaks, et ta on ka starterite tiimi liige pani puusse mõistes 7-le rajale valemisti, kui tegelikult oleks 4-s rada pidanud saada „kollase“ kaardi. Kui Luis küsis arvamust auditooriumi käest, siis Gayan küsis alati ka „stardi reaktsioonikiirust“. Ja kui nõustus, siis ütles alati „offkorsik“ (mõtles vist inglise keeles *of course*).

Video nr 3 oli näide 2013 Donetskis toimunud juunioride EM-st, kus Luis oli rahvusvaheline starter. Luisi arvates oli see tema üks keerulisemaid võistlusi. Keegi ei osanud inglise keelt. Lõpuks leiti keegi keeleoskaja staadioni tehnilisest personalist ja nii ta siis töötas läbi raadiojaama oma tiimiga. Lisaks oli seal situatsioon, kus ITO tuli õpetama rahvusvahelist starterit. Hispaanlastel oli vaieldava situatsiooni kohta video ja Luisil oli õigus. Luis teadis, et tal on õigus ja ta selgitas ka ITO-le, et tal on õigus, sest Luis on starter ja ITO on ITO. Video nr 6 näide 2012.a Helsinki 100 m meeste finaali. Abistarter kutsus tagasi jooksu, sest leedukas ei hakanud jooksmas. Leedukal oli tähtis saada 8-ndat kohta, et saada oma kergejõustikuliidult stipendiumi. Ta oli eelmine päev kukkunud raskelt poolfinaalis. Abistarter viitas „*bona fide effort*“ (Määrus 142.4.c). Venelane ei saanud aru mõistest „*bona fide*“. Luis ei oleks katkestanud jooksu.

Selgitati reaktsioonikiiruste väljatrükki. Soovitus: kui keegi liigutab, siis „*stand up*“ ja stardi peakohtunik kutsuda ja selgitada, milline rada liigutab. Stardi peakohtuniku töö on teha selgeks kes ja miks liigutab. *Start coordinator* kogub reaktsioonikiiruste väljatrükid enda kätte.

Luis juhtis tähelepanu heale tavale, mille kohaselt nt see, kes laseb 100 m eeljooksud, laseb ka poolfinaalid ja finaali. Meil on see hea tava olemas.

Kui abistarter näeb, et kellegil on sõrmed joonel, siis „*stand up*“ ja selgitused starterile ja stardi peakohtunikule-le, miks selleni käsklus. Edasine on stardi peakohtuniku töö. Starteri abi ülesanne kontrollida numbrid ja võistleja olemine õigel rajal.

ÄRA MITTE KUNAGI PUUDUTADA VÕISTLEJAT! Seda kordas Luis koolitusel mitu korda. Kui võistleja tegi valemisti ja tal on paha tuju, las kogub ennast, istub, mõtleb tehtu üle. Oodake, kui teie ülesanne on ta staadionit välja juhatada. Isegi, kui läheb vales suunas, katsuge ikkagi vältida kehalist kontakti.

Video nr 7. 6-s rada liigutab, 8-s rada teeb valemisti. Luis annaks kaheksandale punase/musta. Venelane annaks kuuendale kollase. „*Set*“ „*s...e...t*“ on kole pikk. Luis on oma seisukohaga aparatuuris kinni. Esimest korda kui nõustusin Gayar-ga. Luis näeb aparatuurist valemisti. Stardi peakohtunikul laseks ta oma tööd teha 6-nda rajaga. Luisi seisukohalt 6-nda liigutus ei saa põhjustada 8-nda valemisti. Kui kõrval rada, siis nõustuks. Venelased kutsuvad neid „*provokatõrõ*“. Luisi soovitus ka hiljem, kui on tunda, et 5. raja liigutus ei saa mõjutada 7. valemisti, siis seitsmendale rajale valemist ja viiendale kollane kaart.

Video 8. Berliin 2009. 100 m viies veerandfinaal. Bolti valemist. Ka seda situatsiooni peaks tõlgendama nii, et kui liikumine katkestatakse/peatatakse „*set*“ ja stardisignaali vahel, siis ei ole valemist vaid „kollane“.

Video 9 Helsingi MM, 5000 m naised. Üks naisvõistleja tegi midagi valemisti. Luis küsis arvamust ja kursused pidid käe tõstma kas punase või kollase kaardi andmise poolt. Ma tõstsin igaks juhuks mõlemad käed, sest selge oli, et valemist, aga kuna see oli Portugali naisvõistleja, siis proovisin diplomaatiliselt jääda Luisi kodumaa suhtes. Luis tänas diplomaatiat eest, kuid soovides ausa Eesti starteri seisukohta saada, siis minu seisukoht oli punane/must. Ainuke kes minuga sama arvas oli valgevenelane. Kohtunik andis kollase

kaardi, aga Luis tunnistas, et oma sisemuses ta oleks andnud punase/musta. Minu täpsustav küsimus liikumise kohta enne starti (a`la meie tubli jooksja käitumine Euroopa võistkondlikul), siis Luisi kindel seisukoht, et kollane. Näidati taolist starti noorte sisevõistlustelt. Stardihetkedel on abistarteritel raske leida head asukohta, sest TV tahab head pilt jne.

Videod Doha 2010. Hispaanlane võeti tõkkejooksus maha, valeotsus. Teemantliiga New York 2011, 100 m meeste finaali. Teine start, kui käsi tõusis maast ja saadeti ära 8-s rada, siis see oli valeotsus. NB! Kui liikumine peatatakse või katkestatakse enne stardisignaali, aga käsi liikus üle stardijoone, siis on kollane kaart, sest ta üritas tasakaalu saavutada, aga käsi liikus selle saavutamiseks üle joone.

Video kohtunike tööst. Pikamaajooksu stardis üks starteri abi liikus startijate eest läbi, et vaadata kas jooksjate jalad on joone taga. Tal jäi märkamata, et ühel võistlejal oli käsi maas. Teine kohtunik jooksis rikkumist kõrvaldama ja naastes jooksurajalt selg ees, komistas ja kukkus. Siit Luisi soovitus **STARTERITEL JA KOHTUNIKEL MITTE KUNAGI JOOSTA.**

Minu küsimusele „kui näidatakse kollast kaarti, kas midagi peab ka ütlema?“ vastuseks Luisi soovitus: stardi peakohtuniku töö on küsida miks ta tegi liigutuse? Näiteks Tallinnas lennuväli on lähedal, kiirabi sireen on kuulda, mõjutajaid on palju. Stardi peakohtunik peab küsima ja siis otsustama kas anda kollane kaart või mitte. Stardi peakohtunik võiks osata inglise keelt, et suhelda võistlejatega. Samas tuleks mõista ka otsuse mõju. Kui anda kahtluse korral 100 m jooksus kollane kaart ja võistleja jätkab võistlust kaugushüppes ja saades seal mingil põhjusel kollase kaardi on võistlus lõppenud. Kui ei toimunud polnud negatiivset mõju teistele võistlejatele, siis võib arvestada, et võistleja kuulis midagi, mis teda häiris ja lubada tal edasi võistelda ilma kollase kaardita. Gayar seletas, et kergejõustikus on nagu jalgpallis, teine kollane tähendab punast. Ma juhtisin vanema kolleegi tähelepanu sellele, et jalgpallis on nagu kergejõustikus. Vaidles, et ta ütleski nii, aga õnneks Vadim aitas ja seletas talle, et eestlane pidas kergejõustiku kõrgemaks kui jalgpalli, aga moskoviit jäi endale kindlaks. Olekski palju tahta.

Oluline on inimlikkus nagu Eesti starterite meeskonnal kombeks on. Otsuse tegemine peaks toimuma kiirelt, samas, et teha õige otsus on targem mõelda 2-3 sekundit kauem. Aga oluline on teha otsus kiirelt ja otsustavalt, muidu teevad otsuse treenerid, pealtvaatajad ja televaatajad. Ei ole hea kui kõik jooksevad kokku ja hakkab arutelu. Luisi soovitus starteritele, starti andes vaadata kõik kiiresti üle ja hoida pilk 4-nda raja ees valgel joonel.

Teooria lõpp kell 16.05

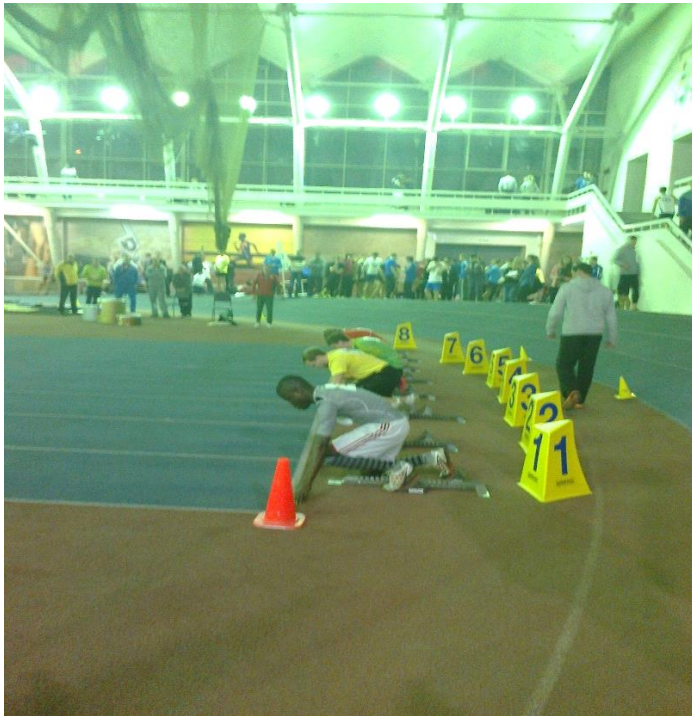
Praktikaks oli korraldatud Moskva ülikoolide vahelised sisekergejõustiku MV.

Peetri ja Timo kolleeg.

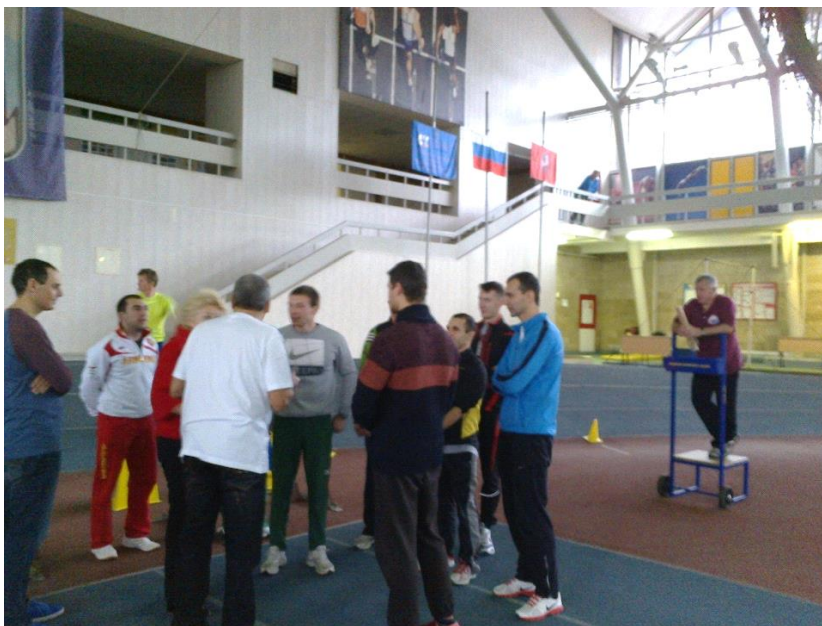
Võistlejaid 2 päeva peale üle tuhande. Neidude 60 m. eeljookse oli 16. Meid jagati kolmikutesse. Olin Iisraeli ja Läti poisiga koos. Luis vaatas kõrvalt ja kui midagi valesti oli, siis selgitas. Minu etteaste läks hästi, suutsin hoida võistlejaid kinni nagu Hannes on kõigile eeskujuks seadnud. Luis kiitis käskluste andmist. Ma tänasin teda, öeldes, et see on tema kooolitus. Enamus karjusid mikrofoni. Gayar tuli seletama, et 4-s rada liigutas, aga saatsin ta puu taha. Gayar üldse seletas kõigi kallal, mida keegi valesti tegi, nagu oleks starter, unustades ära, et ta on kõigest stardi peakohtunik. Moldaavlasel läks „pauk“ enne lahti kui võistlejad „vni~~man~~je“ asendisse jõudsid. Gayar läks ise lõpuks viimast jooksu laskma. See start oli k a t a s t r o o f. 1 rada startis esimest korda, oli vaja esindada oma ülikooli. 2 starterit-praktikanti läksid seletama, milline on õige stardiasend ja siis jooksis Gayar neid ära ajama ja uuesti andis stardi, mille ta lasi kiirustades, kuid üks jooksja suutis siis ka volestardi teha. Sai aru, et p...e läks start, aga mängis tarka edasi. Võistlust teenindasid 2 kohalikku starterit. Tegid head tööd, kuigi abistarteri juuresolekul oleks tahtnud küsida hapukurki peale. Keegi küsis Gayari kohta, taadid kehtasid õlgu ja ütlesid, et nad on kuulnud, et ta on mingi

rjfferii, aga mitte starter. Võistlemas nägime ka 4 Aafrika mandri poissi, aga intelligendid olid, rääkisid vene keeles omavahel.

60 meetri start Moskva Üliõpilaste MV sisekergejõustikus.

Teine päev. Alustuseks proovis Luis erinevaid stardisituatsioone läbi mängida. Proovis, sest kui ära kirjeldati ja veel enne, kui Luis õiget lahendust selgitama jõudis hakata, tuli põlevate silmadega starteri-praktikantidelt küsimusi kõikvõimalike ettekujutlematute nüanssidega stardisituatsioonide kohta. Raske oli jälgida. Enne kui tuli vastus eelmise kummalise stardisituatsiooni kohta, leidis keegi ikka veel võimatuma variandi. Kuskohalt küll sellised kogemused?

Praktikumis otsitakse lahendust paljudele nüansirohketele stardisituatsioonile.

Kaarti näidata tõstetud käega, et oleks näha ette ja taha. Näidata siis kui võistleja on kohale jõudnud. Pärast mitte unustada rohelist kaarti kõigile näidata. Kaardi näitamisel mitte kunagi joosta. Kaardi näitajal liikuda selliselt, et võimalusel mitte edasi tagasi liikuda vaid jääda pärast kaardi näitamist sellele poole kuhu liiguti. Kui võistleja tõstab käe pärast käsklust „set“, väljendades mitte rahuolu pakkudega, siis stardi peakohtunik võib anda kollase kaardi põhjendusega, et soojenduse ajal oli aega proovida.

Valestardi andmise võivad otsustada starter või abistarter. Stardi peakohtunikul on ainult punane ja kollane kaart.

Kui on stardis „välja kukkumine“, võib starter teha otsuse, et ei olnud valestart. Siis on stardi peakohtuniku ülesanne teha vastav otsus. Starter ja stardi peakohtunik peavad saama kokkuleppele eksimuses ja karistuse määramisel. „Välja kukkumine“ on valestart, kui ei peatata liikumist. Kui peatatakse liikumine, siis on kollane kaart.

Moldaavia esindaja tõi näite oma starteri töömailt. On ainult üks starter ja võistluste peakohtunik tuleb ütleb, et see staarvõistleja ei tohi saada valestarti. Mida teha? Kes absurdsest mõttest aru said, tabasid endid naermas. Aga Luisi poliitiliselt korrektne vastus oli, et pärast käsklust „set“ käib stardipauk nii kiiresti, et ei jõua teha valestarti. Vadim Borisovitši soovitus kui „staar“ teeb ikkagi valestardi ja starter „ei lase tagasi“ ja näha on, et jama, siis võistluste peakorraldaja läheb stardi peakohtuniku juurde ja teeb talle selgeks, et valestardi aparaatuur „ei töötanud“ selles jooksus.

Kui võistleja „ei allu käsklustele“, annab abistarter/assistent märku starterile, kes annab käskluse „stand up“. Stardi peakohtunik läheb starteri juurde ja starter selgitab, miks ta katkestas stardiprotseduuri. Stardi peakohtunik küsib rikkujalt, miks see ei täideta korraldust ja teeb otsuse kas nt. kollane kaart. Ja roheline kaart kõigile.

Kui on mitmevõistluse jooksus valestart, siis kollane/must kaart kõigepealt sellele võistlejale, kes sooritas valestardi ja siis kõigile teistele näidata. Kui valestart oli nt neljandal rajal, siis seista 4-l rajal ja näidata selle raja võistlejale kaarti ja pöörduda sõltuvalt kumbale poole liigutakse, siis vastaspoole ja liikuda võistlusrajalt välja näidates kaarti.

Kui näidatakse punast või punast/musta kaarti, siis rohelist kaarti ei näidata.

Nagu tubli õpilane olin ainuke, kes konspekteeris. Praktikumi lõpu poole leedukas tuli küsis paberit, et ka midagi üles kirjutada. Luis küsimusele „miks ma kirjutan kogu aeg, et sa oskad niikuinii.“ vastasin, „et pean aru andma mida nägin, kuulsin, õppisin, et Eesti starterid oleks parimad!“

Ja jätkus praktikum Moskva Üliõpilaste MV sisekergejõustikus. Saime 200 m ja 1500 m starte praktiseerida. Moldaavia starter oli kaasa võtnud ja pani selga oma vormi. Paremal käel ruuduline käis. Kahjuks ei teadnud, et tuleb 1500 m üks huvitavaimaid stardiprotseduure ja ei märganud filmida. Proovige nüüd ettekujutada Ion-i 1500 m stardijoonest 10 meetrit eespool, jalad harkseisus, käed laiali karjudes käsklust „na start“. Tõesti sündinud lugu.

Mr Ion Babara Moldaavia Vabariigist.

Koolitus lõpetati ühispildiga, mis lubati saata osalevate riikide kergejõustikuliitudele.

Kogu koolitus lõppes piduliku õhtusöögiga ülikooli peahoonesse peidetud kohvikus venepäraselt maitsvate söökide jookide ja toostidega.

Kohvik „Oaasis“ ootamas suupistetega. Jooki toodi hiljem sületäitega.

Luis oli koos oma kauni abikaasa Mariega. Esimese toosti ütles IAAF-i Moskva Arenduskeskuse boss Vadim Borisovitš Zeletšonok. Ta soovis edu kõigile ja toosti lõpetas eesti keeles „... i kak estontsõ skazut, terviseks!“ Teise toosti ütles Luis. Oma toostis tuletas meelde, et starterid ei teeni rahaliselt midagi, kuid on väga olulised miljonite teenimisel mõnede sportlaste poolt. Kursuslased on tal südames, ta loodab edaspidi kohtuda võistlustel ja koos töötada nagu tal õnneks avaneb võimalus 2015. a. jällegi eestlastega koos töötada. Ta teeb seda suurima hea meelega, sest Eesti starterite meeskond on väga tubli. Meenutas kuidas ta Tallinnas vaatas eemalt rahulikult, kui eestlased töötasid. Mingit probleemi ei olnud. Kiitis abikaasale Tallinnat ja Eesti poolset vastuvõttu. Kui juba Eestist jutuks läks, siis lubasin oma julgusel kolmandana toosti öelda, vene keeles. Täna sin Vadimi ja Luisi koolituse eest. „i kak gospodin Luis skazal estonskije startjorõ samõje harošije no naši ženžinõ skazut sto estonskije startjorõ samõje hužije. Jesli startjor dagda alkoholik, jesli ne alkoholik dagda turak, jesli ne turak dagda impotent, jesli ne impotent dagda goluboi, jesli ne goluboi dagda startjor, jesli estonski startjor dagda alkoholik...“ Tõlk proovis tõlkida Luisile ise naerust kõveras. Meeleolu oli hea ja positiivne. Luis tunnistas, et ta tegelik kirk on tal mootorrattaga sõitmine. Kui õieti kuulsin, siis mingi 1100 kuubine tehnikavidin olla tema mänguasjaks. Sain mitmel puhul tõlkida kollege Iisreali poisile. Paljudel on kunagised juudi rahvusest tuttavad Iisreali kolinud ja et kas ta tunneb seda ja seda ja kes oli külas käinud sõpradel. Juttu jagas kauemaks.

Vadim Borisovitšile andsin Eesti kergejõustikukohtunike palavad tervitused edasi koos Vana Tallinnaga. Tal on head mälestused neist kordadest, kui Eestis käis ja palus edasi anda tervitused Eesti kergejõustikukohtunikele. Nii, et olge te tervitatud!

See oli koolituse pool

Koolituse välist, mis ei ole kohustuslik lugemisvara. Sõiduks Moskvasse valisin liinibussi. Lux Expressiga Tartust Luhamaale. Luhamaal toimub ümberistumine Riia-Moskva liinile, samuti Lux Expressiga, väga mugav. Piletit ostes soovitan koht 18, palju ruumi on ja kellegile ei müüda istekohta kõrvale. 22.35 Tartust väljumine ja hommikul umbes 11.00 kohal. Bussipeatuses on Tuškinskaja metroopeatus. Alla tunni jõuab metrooga Tšerkissovskejale, asub instituudi lähedal, ümberistumisega Ljubjankal. Muidugi organiseerib korraldaja raudtee-või lennujaamast transpordi ühiseleamusse ja tagasi. Metroo on kiirem. Instituudi ühiselamus anti kursustele kahepeale 2-ne tuba. Toanaabriks sain Iisreali esindaja Assaf Livne. Toad olid puhtad, soe vesi kogu aeg olemas ja toad olid väga soojad ja aken oli õhutusasendis kogu aeg. Registratuuris andsin allkirja paberile, et olen tutvunud ja nõustunud ühiselamu sisekorraeskirjadega, mille esimene punkt sisaldas alkoholi toomise ja tarbimise keeldu ühiselamus ning alkoholihoobes viibimise lubamatust ühiselamus. Komandant naeratas sellele punktile osutades, et *unas takoi privõk*. Tuppa jõudes ja kappi avades oli see õnneks ikkagi täielikult komplekteeritud

Toit oli vastuvõtja kulul. Läksin päev varem, et jõuda natuke Moskvaga tutvuda. Lõuna ühiselamu sööklas nt. hapukapsa salat, guljašš veiselihast tatraga, kompott kokku 110 rubla. Õhtusöögiks sobis lähedal asuv gruusia restoran „Hinkaalid“. Väga maitavad söögid ja joogid 50 gr viina + 5 lambalihast hinkaali ja kann Žiguli õlut kokku 470 rubla. Õhtul lasti saluuti. Esimest korda tähistati Venemaal tundmatu sõduri päeva seoses sellega, et 3. detsembril peatati sakslaste pealetung Moskva all. Õhtustes mingi vene kanali uudistes kell 19.25 näidati Indrek Tarandit ja Roomet Sõrmust võitlemas Euroopas mingi põllumajanduse poolt ja vastu.

Ühiselamu lähedal asuvad 2 poodi. Üks neist kuulub uzbekkidele ja on täis maitavat sakummi, lõunamaa puuvilju, bahlavaad ja jooki „idiodi hinnaga“. Ja müüakse ka meilgi kaubanduses olevate kaubamärkidega tualettpaberit. Ühiselamu tualettpaber meenutas juuksuris kasutatavat kaelaside krepp-paberit. Kauplustes on toiduvalik lai, lõpetades Vici kalapulcade, Riia sprottide, Valio juustu, Gefiluse keefiri ja Vana Tallinaga.

Võimalikud esmatarbekaubad Moskva kaupluseriulilt.

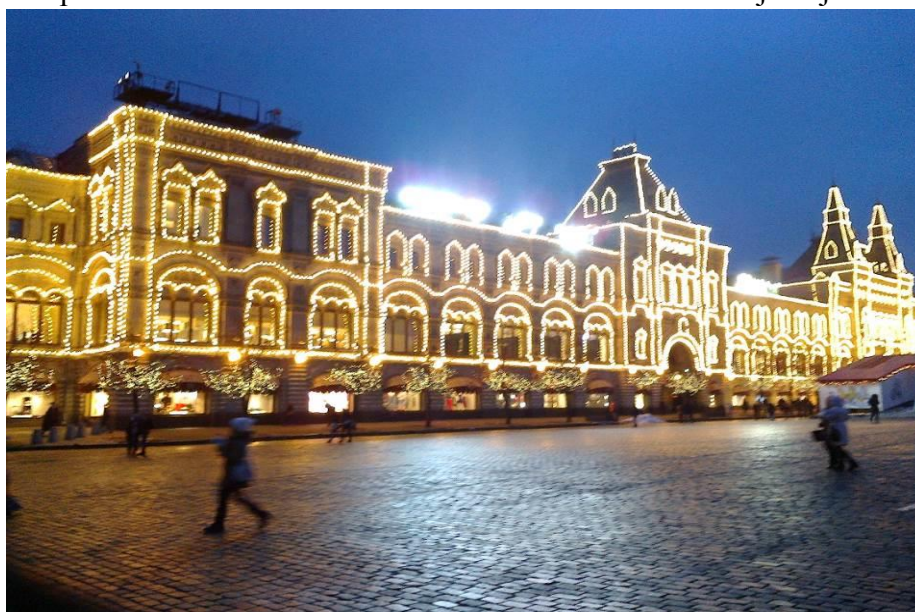
Järgmisel päeval leidsin Ülikooli raamatupoe ja ostsin meie spordikooli treeneritele uuemat erialakirjandust. Linnaga tutvumiseks käisin vaatamas VDNH-d, *võstavka dostizenija narodnovo hozjaistva*. Enamus hooneid oli kinni. Kõige asjalikum paistis olevat Armeenia väljapanek. Viinamarjast toodetud joovastavate vedelike valik oli uhke. Tagasi jõudes oli juudi poiss ka kohale jõudnud ning tal oli soov käia ära Punasel väljakul. Plaanis taksoga minna, aga pakkusin seltskonda ja metroo võimalust. Punane väljak oli puhas ja uhke ning jõulusäras

VDNH peasissekäik

Punase väljaku jõulukuusk.

GUM gosudarstvennõi universalnõi magasin jõuluvalguses.

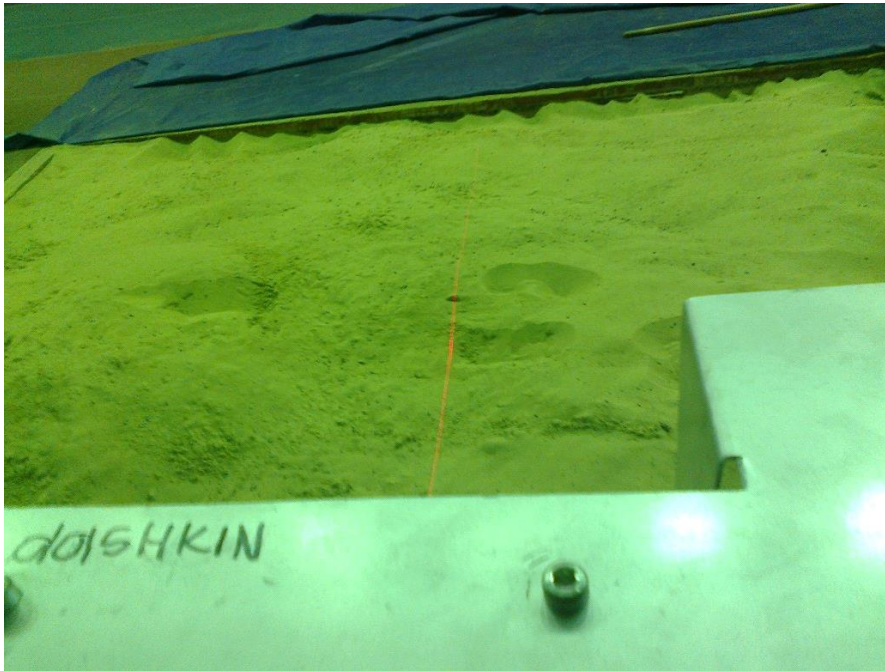
Õhtuks olid enamus kursante kohal. Toimus laiapõhjaline diskussioon kitsamas ringis. Suitsuangerjas oli laua uhkuseks. Moldaavlane sõi aga napsu ei võtnud, sest pea valutas. Oli lennanud Kišinjovist 2,5 tundi. Seejärel sõitis taksoga 4 tundi lennujaamast ühiselamusse. Iisreali poiss tuli taksoga 2,5 tundi lennujaamast.

Kirgiisiasse on jäänud 1 starter, Petr Khrenov. Enne oli kolm. Üks kolis Kaliningradi ja üks suri septembris. Elektroonilist ajavõttu enam ei ole. Eelmine aasta veel oli, kuid nüüd on katki. Kirgiisia meistrivõitlustel lühimaa distantsidel ei oska kõik pakkudel startida, kuna mägedest tulijad näevad esimest korda võistlustel sihukesti vahendeid. Siis tehakse lihtsalt madalstart. Mäletas, et eelmine kord kursustel oli üks pikem, kõhna ja vaikne kursuslane Eestist.

Nägime kaugushüppe mõõtmis süsteemi *made by dashkin*. Tavaline ehitustööriist. Laseriga kaugus äratõukepaku juurest. Maandumiskasti kõrval on liugur, millelt laserkiir viiakse maandumispunktile. Kauguse saab äratõukepaku juures.

Eemalt vaade

Laserijoon maandumisjäljel

Laser maandumisjälje jaoks alusel, millel ta liigub, vasakul Petr Khrenov Kirgiisiat, paremal seisab Hr Daškin (mõõtmissüsteemi autor).

Kaugus saadakse peegeldusest

Tulemuse mõõtmine.

Tänu, et lõpuni lugesite ja reeglitepärased starte.

Margus Metsma